

2BLACKDOT..

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

20 Ekim 2025 – Sayı 79

Bu hizmet size 2blackdot ve Tema Grup tarafından ücretsiz verilmektedir. Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.

Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** Yasal Uyarı:*** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; a racı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı 2blackdot ve Hakan Çalışkantürk sorumlu tutulamaz.

2blackdot haftalık bülteni yönetici özeti:

⚡ 1. Genel Çerçeve

Doğu Akdeniz enerji denkleminde jeopolitik rekabet yeniden tırmanıyor.

- **Türkiye-Kıbrıs-İsrail üçgeni** bölgesel enerji rotalarının kaderini belirliyor.
- **Enerji güvenliği**, artık ekonomik olmaktan çok **askeri ve stratejik** bir meseleye dönüştü.
- Rapor, “**Mavi Vatan, Yavru Vatan ve Ana Vatan**” ekseninde Türkiye’nin Doğu Akdeniz’deki vazgeçilmezliğini vurguluyor.

🕒 2. Tarihsel Dönüm Noktaları

📅 Yıl	🔍 Olay	💡 Önemi
1974	Kıbrıs Barış Harekâtı	Ada’daki iki toplumlu yapı ve garantörlük statüsünün temeli.
1999–2010	Gaz keşifleri (Levant, Zohr, Afrodite, Leviathan)	Bölgeyi enerji haritasında ön plana taşıdı.
2010	Mavi Marmara krizi	Türkiye-İsrail ilişkilerinde kırılma.
2011	Suriye iç savaşı	Enerji koridorlarının “kayıp halka” haline gelmesi.
2019	EMGF – Türkiye’nin dışlanması	Ankara’nın Libya anlaşmasıyla karşı hamlesi.
2020–2023	Oluş Reis krizi ve Gazze savaşı	Enerji, diplomasi ve askeri rekabetin kesişimi.

🌐 3. Jeopolitik Satranç: Doğu Akdeniz Enerji Rekabeti

- **AB’nin hedefi:** Rus gazına alternatif yaratmak.
- **Yeni ittifaklar:** İsrail-GKRY-Yunanistan üçgeni, Mısır’ın LNG altyapısı üzerinden Avrupa’ya açılım sağlıyor.
- **Türkiye’nin karşı hamlesi:** Libya ile deniz yetki mutabakatı (2019) ve Mavi Vatan doktriniyle sahada fiilî güç tesis etmek.
- **Bölgesel tablo:** Enerji hatları artık **diplomatik koz ve caydırıcılık unsuru** haline geldi.

TR 4. Türkiye’nin Stratejik Vizyonu – “Mavi Vatan”

- **Egemenlik:** Türkiye, deniz yetki alanlarını bir bekâ meselesi olarak görüyor.
- **KKTC’nin hakları:** Rum tarafının tek taraflı ruhsatlarını reddediyor.
- **Enerji koridoru hedefi:** TANAP, TürAkım gibi hatlarla “bölgesel enerji hub’ı” rolünü pekiştiriyor.
- **Diplomasiye dönüş:** 2021 sonrası “istikşafî görüşmeler” ve yumuşama süreci Türkiye’yi yeniden kilit oyuncu konumuna taşıdı.

IL 5. İsrail’in Bölgesel Stratejisi ve “Gerçek Amaçları”

- ◆ **Enerji güvenliği:** Leviathan ve Tamar sahalarıyla ihracatçı konumuna geçti.
- ◆ **Bölgesel entegrasyon:** Yunanistan-GKRY ittifakıyla askeri tatbikatlar, radar sistemleri ve savunma ağları kuruyor.
- ◆ **Filistin üzerindeki kontrol:** Gaza Marine sahasının işletimini siyasi koz olarak kullanıyor.
- ◆ **İç politika bağlantısı:** Netanyahu hükümeti, sert dış politika ile içerde meşruiyet arayışında.

PS 6. Filistin ve Gazze’nin Enerji Boyutu

- Gaza Marine sahası (30 milyar m³), Filistin için potansiyel ekonomik çıkış kapısı.
- İsrail’in engellemeleri, Filistin’in enerji bağımsızlığını sınırlıyor.
- **Türkiye’nin rolü:** Filistin’in yeniden inşası ve enerji erişimi için diplomatik ve insani çabalarını sürdürüyor.
- **Sonuç:** Enerji kaynakları, Filistin meselesinin ekonomik uzantısı haline geldi.

7. Yeni Kriz Senaryosu – “Poseidon’un Gazabı”

- **Kaynak:** İsrail Hayom (29 Temmuz 2025).
- **İddia:** İsrail-Yunanistan-GKRY üçlüsü, KKTC’deki Türk varlığını “tehdit” olarak niteliyor.
- **Plan öngörüsü:** Hava ve deniz üstünlüğü, radar imhası, Türk kuvvetlerinin tasfiyesi.
- **Gerçekçilik:** Türkiye’nin askeri kapasitesi, NATO dengeleri ve uluslararası hukuk gereği **olasılığı zayıf**.
- **Etki:** İsrail’in KKTC’yi uluslararası platformlarda itibarsızlaştırma girişimlerinin yeni aşaması.

8. Bölgesel Riskler ve Eğilimler

- **Artan militarizasyon:** Enerji hatları askeri planlamaların parçası haline geldi.
- **İttifak kutuplaşması:** İsrail-GKRY-Yunanistan üçlüsü vs. Türkiye-Libya-Katar hattı.
- **Gazze savaşı sonrası kırılğan zemin:** Diplomasi kanalları daralıyor.
- **Ekonomik belirsizlik:** LNG fiyatlarındaki dalgalanma, Avrupa’nın enerji güvenliği üzerinde baskı oluşturuyor.

9. Stratejik Değerlendirme

- **Türkiye’siz denklem mümkün değil:** Doğu Akdeniz gazının Avrupa’ya en ekonomik rotası Türkiye üzerinden geçiyor.
- **İsrail’in agresif anlatısı,** KKTC üzerindeki varlığı “meşru savunma” kisvesiyle hedef alıyor.
- **Diplomatik fırsat:** Türkiye hem Filistin hassasiyetini hem de enerji merkezi vizyonunu eşgüdümlü yürütürse **çift yönlü stratejik kazanç** elde edebilir.

10. Sonuç ve Öneriler

- Doğu Akdeniz’deki enerji paylaşımı, **ekonomik değil jeopolitik bir satranç oyunudur**.
- “Poseidon’un Gazabı” gibi senaryolar, bölgedeki kırılğan güvenlik dengesini simgeliyor.
- **Türkiye’nin akılcı, sabırlı ve çok yönlü diplomasi stratejisini sürdürmesi;**
 - Hem **KKTC’nin meşruiyetini** güçlendirecek,
 - Hem de **enerji koridoru vizyonunu** koruyacaktır.
- Uzun vadede **yenilenebilir enerji ve elektrik ticareti iş birliği**, çatışma yerine ortak refah zemini yaratabilir.

Jeopolitik ve Küresel Gelişmeler:

TÜRKİYE, KIBRIS VE DOĞU AKDENİZ: ENERJİ JEOPOLİTİĞİ ÜZERİNE STRATEJİK BİR ANALİZ

“Mavi Vatan, Yavru Vatan ve Ana Vatan Denklemine Türkiye’nin Vazgeçilmezliği”

Giriş

Doğu Akdeniz’de son yirmi yılda keşfedilen doğal gaz kaynakları, bölgenin jeopolitik önemini ve güç dengelerini yeniden şekillendirmiştir. 1999’dan itibaren Kıbrıs, Mısır, İsrail, Lübnan ve Türkiye açıklarında bulunan hidrokarbon rezervleri, özellikle Avrupa Birliği’nin uzun yıllar Rusya’ya bağımlı olan enerji arzını çeşitlendirme arzusunu körüklemiştir¹.

Kilit Dönüm Noktaları ve Tarihsel Arka Plan

Bölgedeki anlaşmazlıkları ve stratejik hamleleri daha iyi anlayabilmek için bazı tarihsel dönüm noktalarını vurgulamak yararlı olacaktır:

- **1974 – Kıbrıs Harekâtı ve Ada’nın Bölünmesi:** Türkiye’nin Kıbrıs’a uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan haklı askeri müdahalesi sonucunda Ada Türk ve Rum kesimleri olarak fiilen ikiye bölünmüş ve Ada Doğu Akdeniz’deki enerji kaynakları üzerindeki hak iddialarının merkezinde yer almıştır.
- **1999-2010 – Doğu Akdeniz’de Doğal Gaz Keşifleri:** İlk olarak 1999’da Gazze açıklarında (Gaza Marine) ve 2000’lerin başında Levant havzasında keşfedilen gaz yatakları bölgeyi enerji haritasında öne çıkardı. 2009’da İsrail’in Tamar ve 2010’da Leviathan sahalarının keşfi, ardından 2011’de Kıbrıs’ın Afrodite sahası, 2015’te Mısır’ın Zohr sahası gibi bulgular Doğu Akdeniz’i küresel enerji piyasasının yeni cazibe merkezi haline getirmiştir. İsrail, Mısır ve Kıbrıs’ın rezervleri bölge toplamında 80 trilyon fitküp (Tcf) gibi kayda değer bir seviyeye ulaşmıştır.
- **2010 – Türkiye-İsrail İlişkilerinde Kırılma:** Gazze’ye insani yardım götüren Mavi Marmara gemisine İsrail tarafından düzenlenen operasyon sonucunda Türkiye-İsrail ilişkileri krize girdi. Bu olay, iki ülke arasındaki askeri ve ekonomik iş birliğini yıllarca dondurdu. Neticede İsrail, enerji projelerinde ve bölgesel ittifaklarında Yunanistan ve GKRY’ye daha fazla yakınlaşmaya başladı.
- **2011 – Arap Baharı ve Suriye İç Savaşının Başlaması:** Suriye’de Mart 2011’de patlak veren iç savaş, sadece bölge güvenliğini değil enerji projelerini de etkiledi. Savaş öncesinde Körfez gazını Türkiye üzerinden Avrupa’ya taşıyacak Katar-Türkiye boru hattı planı görüşülüyordu; ancak Beşar Esad rejimi 2009’da bu projeyi Rusya’nın baskısıyla reddetti ve İran destekli alternatif bir hat tercih etti². 2011’de iç savaşın çıkmasıyla Suriye üzerinden geçecek tüm yeni enerji altyapısı projeleri belirsiz bir geleceğe ertelendi. Böylece Türkiye’nin güney komşusu Suriye, enerji denklemine “kayıp halka” haline geldi.

“Suriye’nin Doğu Akdeniz enerji denklemindeki kayıp halka pozisyonu, önceden tasarlanmış bir planın eseridir. İç savaşın yıkımı ve devletin işlevsiz hale gelişi Suriye’yi enerji sisteminin dışına itmiştir; ancak bu durum ortaya çıktıktan sonra büyük güçler ve komşuları, Suriye’siz bir düzeni kalıcılaştırmak konusunda bilinçli tercihler yapmıştır. Suriye, eğer 2011’de iç savaşa sürüklenmemiş olsaydı muhtemelen bugün Doğu Akdeniz gaz denkleminin önemli bir parçası olabilecekti. Fakat yaşananlar neticesinde, on dört yılı aşkın bir çatışma ülkeyi zorunlu olarak marjinalleştirirken, aynı süreçte gelişen bölgesel jeopolitik hamleler de bu marjinalleşmeyi stratejik bir tasarıya dönüştürmüştür. Bu nedenle Suriye’nin enerji sisteminin dışında kalması hem savaşın zorlayıcı bir sonucu hem de dış aktörlerin bilinçli tercihleri olarak çift yönlü değerlendirilebilir. Bu ikili durum, Suriye’yi bugün Doğu Akdeniz enerji jeopolitiğinin “kayıp halkası” konumuna getirmiştir.”(Y.N)

- **2018-2019 – Doğu Akdeniz Gaz Forumu (EMGF) ve Türkiye’nin Dışarıda Bırakılma Çabası:** 2019 başında Mısır’ın öncülüğünde kurulan Doğu Akdeniz Gaz Forumu’na (EMGF) İsrail, Yunanistan, GKRY (Güney Kıbrıs Rum Yönetimi), Mısır, Ürdün ve Filistin (Filistin Yönetimi) katıldı; ancak Türkiye dışarıda bırakıldı. Mısır, GKRY ve Yunanistan’ın Avrupa ve ABD desteğiyle yürüttüğü bu girişim, Ankara’da Türkiyesiz bir enerji denklemi yaratma çabası olarak algılandı³. Nitekim aynı dönemde Türkiye, Doğu Akdeniz’de dengeleri lehine çevirmek için Trablus merkezli Libya hükümetiyle Kasım 2019’da bir deniz yetki alanı anlaşması imzaladı⁴. Bu hamle, Türkiye’nin kıta sahanlığını Doğu Akdeniz’in ortasına dek genişleterek GKRY ve Yunanistan’ın durumu tehdit olarak algılaması için fırsat yarattı. BM’nin onayına rağmen Mısır, Avrupa Birliği (AB), Yunanistan ve Güney Kıbrıs

¹ <https://arabcenterdc.org/resource/gas-and-geopolitics-in-the-eastern-mediterranean>

² <https://smallwarsjournal.com/2025/02/05/assads-fall-and-the-qatari-gas-pipeline>

³ <https://en.unav.edu/web/global-affairs/la-guerra-en-gaza-lastra-los-proyectos-de-gasoducto-de-la-region>

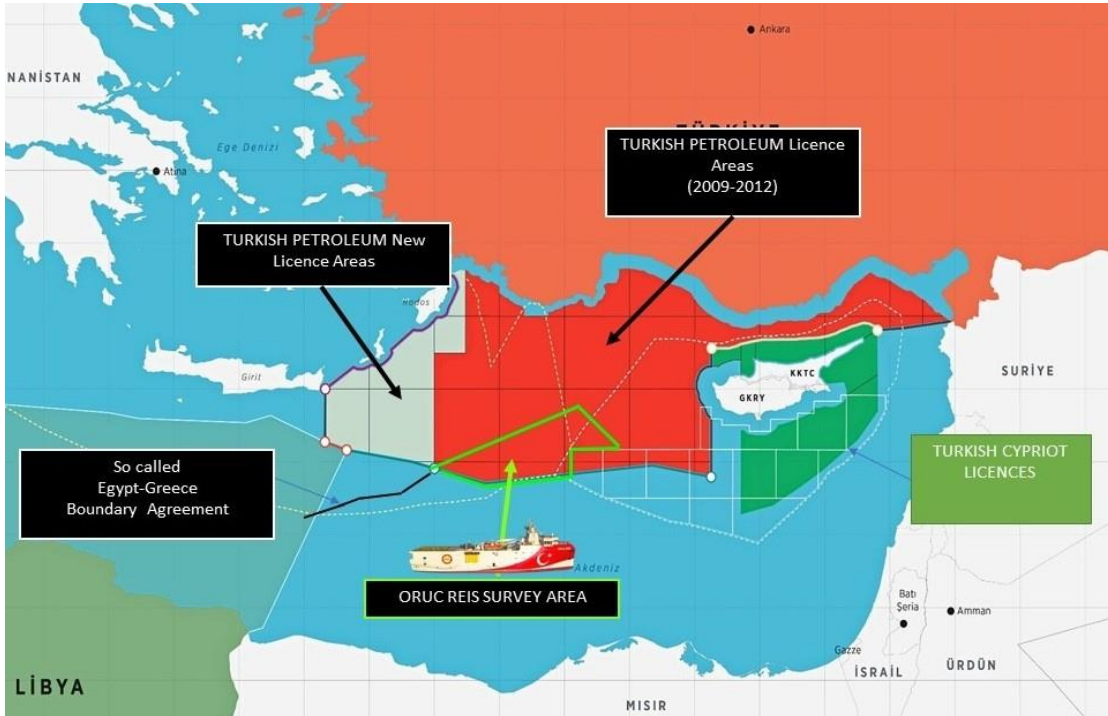
⁴ 27 Kasım 2019’da imzalanan anlaşma, iki ülkenin Akdeniz’de belirlenen sınırlar içinde doğal kaynaklarda hak talep edebilecekleri anlamına geliyor. Dönemin Libya Başbakanı Fayiz es-Serrac ile Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın görüşmesinin ardından Libya’da kalıcı barış, istikrar ve güvenliğin sağlanmasına katkıda bulunmak ve karşılıklı fayda temelinde mümkün olan tüm alanlarda ilişkiler geliştirmek amacıyla imzalanan anlaşma, 2020’de Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres tarafından BM Şartı’nın 102. maddesi gereğince onaylandı. Hakkaniyet ilkesi ve uluslararası hukuk kurallarına uygun düzenlenen Türkiye-Libya deniz yetki alanları anlaşması, her iki ülkenin de Doğu Akdeniz’deki hak ve çıkarlarını korumayı amaçlıyor.

Rum Yönetimi (GKRY) anlaşmaya karşı durdu. Anlaşmaya tepki göstermek amacıyla Yunanistan, o dönem Libya'nın Atina Büyükelçisi olan Muhammed el-Menfi'ye mutabakatın içeriğini sunması için ultimatoma verdi. El-Menfi, verilen ultimatoma uymayınca Yunanistan tarafından istenmeyen adam ilan edildi. Böylece East Med (Doğu Akdeniz) projesine itiraz eden Türkiye Yunanistan'ın ve Kıbrıs'ın Rum kesiminin Akdeniz kaynaklarından Doğu Akdeniz enerji kaynaklarından, fosil enerji, doğal gaz ve petrol kaynaklarından dışlama projelerini boşa çıkarmış oldu⁵.

<https://tr.euronews.com/2020/01/30/dogu-akdeniz-yeni-denklemlibya-deniz-yetki-alani-mutabakat-turk-yunan-iliskileri-ne-olur>

- **2020 – Doğu Akdeniz’de Askeri Gerginlik:** Türkiye ile Yunanistan/GKRY arasında Ağustos 2020’de Türk araştırma gemisi Oruç Reis’in seyrüseferi sırasında sıcak bir kriz yaşandı. İki NATO müttefiki donanması karşı karşıya gelirken, Türk ve Yunan gemileri çarpıştı ve bir ara çatışma eşiğine gelindi. Bu gerilim, Fransa gibi AB ülkelerinin de sahaya dahil olmasıyla uluslararası bir boyut kazandı. Doğu Akdeniz’deki bu “navtex savaşları”, enerji arayışının askeri caydırıcılıkla kesiştiği tehlikeli anlardan biriydi.

SC-74, 10 Ağustos 2020, Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hami Aksoy'un, Yunanistan Dışişleri Bakanlığı'nın Oruç Reis'in Faaliyetlerine dair 10 Ağustos Tarihli Açıklaması Hakkındaki Soruya Cevabı:

⁵<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/turkiye-ve-libyanin-egemenlik-haklarini-koruyan-deniz-yetki-anlasmasi-5inci-yilini-dotdurdu/3406013>

“Bilindiği üzere Oruç Reis araştırma gemimizin ülkemizin BM’ye bildirdiği kıta sahanlığı içinde ve Hükümetimizin 2012 yılında TPAO’ya verdiği ruhsat sahaları dahilindeki, geçtiğimiz Temmuz ayı için planlanan sismik araştırma faaliyeti, Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla bir süre askıya alınmıştı. Almanya ve AB’nin ricası üzerine diplomasiye şans tanımak ve diyalog kanallarını yeniden canlandırmak amacıyla yaptığımız bu iyi niyet jesti karşılık görmemiştir. Yunanistan diyalog konusunda samimi ve dürüst olmadığını 6 Ağustos 2020 tarihinde Mısır ile yaptığı korsan anlaşma ile ortaya koymuştur. Bu anlaşma ile ülkemizin ve Libya’nın Doğu Akdeniz’deki kıta sahanlığı ihlal edilmiştir. Bu gelişme üzerine Oruç Reis gemimiz, evvelce planlanan sismik araştırma faaliyetine bugün itibarıyla başlamıştır. Yunanistan’ın faaliyetimize itiraz etmesinin hiçbir hukuki dayanağı yoktur. Daha önce defaatle dile getirdiğimiz üzere, Meis Adası başta olmak üzere, bölgedeki Yunan adalarının Türkiye’nin kıta sahanlığını kesmesi uluslararası hukukun temel ilkesi olan hakkaniyet ilkesine aykırıdır. Türkiye gösterdiği iyi niyete bir kez daha karşılık bulamamış olmasından hareketle, uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarını kullanmayı sürdürecektir ve daha önceden yapılan planlama çerçevesinde faaliyetlerine kararlılıkla devam edecektir. Akdeniz’de gerginliği arttıran taraf Türkiye değil, Yunanistan’dır. Asırlar boyunca Türk hakimiyetinde bulunan Akdeniz’den ülkemizi dışlamaya çalışmak kimsenin haddine değildir. Akdeniz’in “tek sahibi benim” anlayışıyla hareket edenler hüsrana uğrayacaktır. **Türkiye kendisine karşı oluşturulan şer ittifaklarını yerle yeksan edecek kudret ve kararlılık ile imkân ve kabiliyetlere sahiptir. Öte yandan bölgedeki askeri varlığımız, herhangi bir tırmanmaya yol açma hedefi taşımamakta olup, tamamen, gerekmesi halinde meşru savunma hakkını kullanmaya yöneliktir. Sivil bir gemimize askeri müdahalede bulunulmasına tabiatıyla izin verilmeyecektir.”**

- **2022 – Doğu Akdeniz Boru Hattı Projesinin Çöküşü ve Yeni İttifak Arayışları:** İsrail ve Yunanistan öncülüğünde planlanan **EastMed boru hattı** (İsrail-GKRY-Girit-Yunanistan üzerinden İtalya’ya uzanacak) projesi, ekonomik fizibilite sorunları ve bölgesel riskler nedeniyle ivme kaybetti. Ocak 2022’de ABD Biden yönetiminin projeye desteği çekmesiyle, 2.000 km’lik bu hattın gerçekleştirilmesi belirsiz bir süre için askıya alındı. Bunun üzerine İsrail, gazını Türkiye üzerinden Avrupa’ya ulaştırma fikrine yeniden yaklaşmaya başladı. Ancak böyle bir projenin hayata geçmesi önünde, Suriye veya Kıbrıs üzerinden geçiş zorunluluğu gibi zorluklar bulunuyordu. Bu dönemde ayrıca ABD arabuluculuğuyla Ekim 2022’de İsrail ile Lübnan arasında deniz yetki alanı sınır anlaşmasının imzalanması, bölge için şüpheli bir diplomatik hamle olarak kayda geçti.

<https://iktibasdergisi.com/2022/01/11/yunanistanin-umut-bagladigi-eastmede-abd-destek-vermedi/>

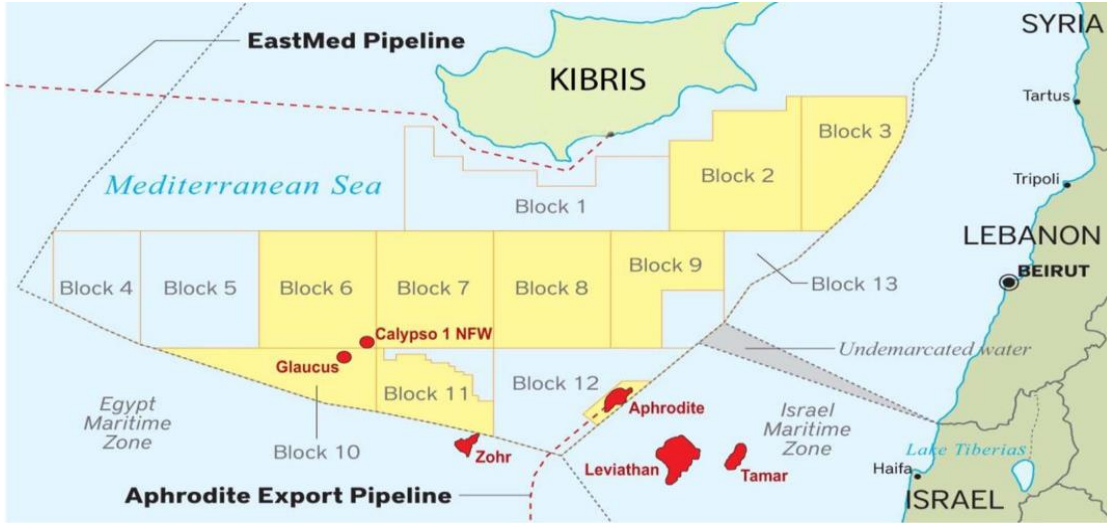
- **2023 – Gazze Savaşı ve Bölgesel Dengelerin Sarsılması:** 7 Ekim 2023 sonrası İsrail’in Gazze Şeridi’ne yönelik geniş çaplı askeri operasyonu, sadece insani ve siyasi bir krize yol açmakla kalmadı, enerji jeopolitiğini de etkiledi. Savaş nedeniyle İsrail, Gazze’ye yakın **Tamar doğal gaz sahasındaki üretimi bir ay süreyle durdurmak zorunda kaldı**, bu da Mısır’a gaz ihracatını kesintiye uğrattı. Ayrıca savaşın uzaması, İsrail’in Ekim 2022’de Lübnan’la yaptığı deniz anlaşmasını dahi riske attı; çatışmanın Lübnan cephesine sıçramasıyla İsrailli yetkililer, Lübnan’ın Qana sahasını işletme haklarına dair kazanımlarını geçersiz kılmaya sinyali verdiler. Gazze’deki çatışmalar, İsrail’in 2023’te onay verdiği **Gaza Marine** gaz sahasının geliştirilme planını da askıya uğrattı. Savaşın ilk şokuyla Avrupa doğal gaz piyasasında fiyatlar yükseldi; bölgedeki projelerin tıkanması, Rus gazına

alternatif arayan Avrupa'nın enerji güvenliğini de olumsuz etkiledi. **İsrail-Yunanistan-GKRY bloğu ile Türkiye-Katar ve bölgedeki diğer aktörler** arasındaki fay hattını derinleştirdi...

Yukarıdaki kilometre taşları, Doğu Akdeniz enerji rekabetinin nasıl çok boyutlu bir jeostratejik satranç oyununa dönüştüğünü göstermektedir.

Doğu Akdeniz'de Doğal Gaz ve Jeopolitik Rekabet

Doğu Akdeniz'de keşfedilen hidrokarbon zenginlikleri, bölge ülkeleri arasında bir iş birliği fırsatı kadar, anlaşmazlık kaynağı da olmuştur. **Mısır, İsrail ve Kıbrıs açıklarındaki büyük gaz sahaları** (örneğin Zohr, Leviathan, Tamar, Afrodite) bölgenin enerji görünümünü değiştirdi. Avrupa Birliği, Rus gazına olan bağımlılığını azaltmak adına bu kaynakların Akdeniz üzerinden Avrupa'ya taşınmasını arzuladı ve başlangıçta bir **Doğu Akdeniz boru hattı** fikri destek buldu. Ne var ki, maliyet ve güvenlik endişeleriyle 2020'lerin başında rafa kalkan bu proje, yerini alternatif güzergâh ve yöntem arayışlarına bıraktı.

<https://stratejikortak.com/2020/01/dogu-akdenizde-gaz-yataklari.html>

Bölgede en acil iş birliği fırsatı, **Mısır'ın LNG altyapısının kullanılması** oldu. Halihazırda Doğu Akdeniz'de gazı sıvılaştırarak ihraç edebilen tek ülke olan Mısır, 20 yıllık iki LNG terminali sayesinde İsrail ve diğer komşularının gazını Avrupa pazarına ulaştırmada kilit rol oynuyor. Nitekim 2022'de İsrail, AB ve Mısır arasında imzalanan bir anlaşma ile İsrail gazının Sina'daki El-Ariş terminaline boru hattıyla taşınıp LNG formunda Avrupa'ya gönderilmesi kararlaştırıldı. Bu anlaşma, Doğu Akdeniz gazının **Türkiye'yi bypass ederek** Mısır üzerinden dünya piyasalarına açılmasının bir örneği olması açısından önem arz etmektedir.

Öte yandan, **İsrail-Yunanistan-Güney Kıbrıs ittifakı**, Doğu Akdeniz'de yeni bir stratejik eksen oluşturmuştur. Başlangıçta münferit enerji ve savunma iş birliği şeklinde gelişen İsrail ile Helen dünyası arasındaki yakınlık, zamanla kurumsallaşarak üçlü zirveler, ortak tatbikatlar ve karşılıklı anlaşmalar düzeyine taşındı. Bu iş birliği, sadece gaz çıkarımı ve paylaşımı konusunda değil, **askeri ve istihbarat alanlarında da** derinleşmektedir. İsrail menşeli Barak MX hava savunma sisteminin GKRY tarafından tedarik edilmesi, adanın doğusunda İsrail'e ait radar ve erken uyarı kabiliyetlerinin konuşlanmasını sağlamıştır. Bu sayede İsrail, Doğu Akdeniz'de Türk hava ve deniz faaliyetlerini yakından izleyebilecek ileri bir üs elde etmiş görünmektedir. Uzman değerlendirmelerine göre, bu tür yatırımlar İsrail'e barış zamanında siyasi koz, çatışma durumunda ise erken uyarı ve savunma avantajı sunmaktadır⁶.

150 km menzil Türkiye için tehdit

BARAK ER'nin ilan edilen yaklaşık 150 km menzili doğruysa, Adanın en yakın ana kara parçası Türkiye'nin kıyılarına kadar etki gösterebilir. Bunun anlamı, uçak, helikopter,

⁶ <https://www.setav.org/en/experts-respond-israels-ambitions-on-the-cyprus-island>

helikopter ve İHA gibi hava araçları aynı zamanda da seyir füzesi ve kısıtlı olarak balistik füzeleri vurma kabiliyetine sahip olabilir.

İsrail'e istihbarat

Füzelerin tehditinin yanı sıra önemli konu radar ve sensör sistemlerinin açık olduğunda KKTC ve kıyılarımızı izleyecek olması. Bu bilgilerin İsrail tarafından kontrolü veya verilerin aktarılması da istihbarati açıdan ciddi bir sıkıntıyı ortaya koyuyor.

<https://tolgaozbek.com/savunma/rumların-aldığı-barak-mx-hava-savunma-sistemi-s-300u-hatırlattı/>

İsrail-GKRY-Yunanistan iş birliğinin bir diğer boyutu da **enerji altyapısı ve mülkiyet bağlantılarıdır**. İsrail şirketi NewMed Energy'nin Kıbrıs'ın Afrodit sahasındaki %30'luk hissesi, İsrail ve GKRY'nin enerjide çıkar ortaklığını göstermektedir. İki ülke, Afrodit gazını boru hattıyla Kıbrıs'tan Mısır'a taşıyıp LNG olarak Avrupa'ya ihraç etmeyi planlamaktadır. Bu proje hayata geçerse, Avrupa'nın hem Rusya'ya hem de tek bir LNG tedarikçisine (Katar gibi) bağımlılığını azaltmayı hedeflemektedir.

Türkiye ise bu gelişmeye tepkiyle yaklaşmaktadır, zira Kıbrıs açıklarındaki kaynakların kendi kıta sahanlığına tecavüz ettiğini ve Kıbrıslı Türklerin haklarını gasp ettiğini haklı olarak ve güçlü argümanlarla savunmaktadır. Türkiye; tarihsel ve bölgesel gerçeklikler ve maksimalist devlet politikaları nedeniyle GKRY-İsrail yaklaşmasını, özellikle de Güney Kıbrıs'ta İsrail askeri varlığının artmasını kendi çıkarlarına yönelik bir tehdit olarak algılamaktadır. Nitekim Türkiye Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, kısa süre önce Güney Kıbrıs'ı "İsrail'in operasyon üssü" haline gelmekle suçlayarak, İsrail'in bölgesel faaliyetlerine zemin sunduğunu belirtmiştir. Türkiye İsrail-GKRY askeri yaklaşmasını diplomatik ve askerî açıdan yakından takip ediyor.

Bütün bu gelişmeler, Doğu Akdeniz'deki enerji rekabetinin artık sadece ekonomik kazanç ya da enerji güvenliği meselesi olmadığını, aynı zamanda **küresel ve bölgesel aktörlerin nüfuz mücadelesine dönüştüğünü** ortaya koymaktadır. Enerji forumları ve boru hattı projeleri, bir yönüyle devletler arası ittifakların yeni gerilimler yarattığı siyasi arenalar haline gelmiştir. EMGF oluşumunun Türkiye ile Yunanistan/GKRY arasındaki anlaşmazlıkları daha da keskinleştirdiğini, bölgesel çatışmaları kışkırttığı görülmektedir. 2023'te patlak veren yeni çatışmalar (özellikle Gazze savaşı), bu kırılğan diyalog zeminini daha da derinleştirmiştir.

Özetle, Doğu Akdeniz'de **doğal gaz jeopolitiği**, bir yandan bölge ülkelerini ortak çıkarlar etrafında bir araya getirebilecek potansiyele sahipken, diğer yandan mevcut anlaşmazlıklar çözülemediği takdirde çatışma dinamiklerini besleyen bir unsur haline dönüşmüştür. Bu dengede Türkiye, merkezî bir aktör konumundadır. Ankara'nın politikaları ve hamleleri, hem enerji projelerinin kaderini tayin etmekte hem de bölgesel ittifakların şekillenmesinde kritik rol oynamaktadır.

Türkiye'nin Kıbrıs ve Doğu Akdeniz Stratejisi: Mavi Vatan ve Enerji Jeopolitiği

Türkiye, Doğu Akdeniz'deki hamlelerini **ulusal çıkarları ve egemenlik hakları** perspektifinden şekillendirmektedir. Bu bağlamda son yıllarda sıkça duyulan "**Mavi Vatan**" doktrini, Ankara'nın deniz yetki alanlarındaki iddialarını ve vizyonunu ifade etmektedir. Mavi Vatan konsepti, Türkiye'nin Karadeniz, Ege ve Akdeniz'de geniş deniz alanlarını kapsayan, oldukça iddialı ve geleneksel harita sınımalarına meydan okuyan bir yaklaşımdır. Özellikle Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin **Yunanistan ve Kıbrıs Rum Yönetimi'nin hak iddia ettiği geniş deniz sahalarının büyük bölümünde tarihî ve hukuki hakları bulunmaktadır**. Ve Türkiye bunu bir **bekâ ve egemenlik meselesi** olarak görmektedir.

<https://x.com/turkdegs/status/1336636392244469761/photo/1>

Türkiye, **Kıbrıs adasının statüsü** konusundaki pozisyonunu 1974'ten bu yana değiştirmemiştir: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni (KKTC) adadaki Türk toplumunun meşru yönetimi saymakta, Güney'deki Kıbrıs Cumhuriyeti'ni ise tüm adayı temsil eden yegâne devlet olarak tanımayı reddetmektedir. Dolayısıyla, **Ankara GKRY'nin ilan ettiği**

MEB’i ve tek yanlı petrol-gaz sondaj ruhsatlarını tanımamaktadır. Rum yönetiminin, Ada’nın tek hâkimi gibi davranıp uluslararası petrol şirketlerine ruhsat dağıtması hem Türkiye’nin kıta sahanlığına tecavüzdür hem de KKTC halkının adanın doğal kaynakları üzerindeki eşit haklarını gasp etmektedir. Bu gerekçelerle Türkiye, GKRY’nin girişimlerine **fiili müdahalede** bulunmuştur: Kendi araştırma ve sondaj gemilerini (Fatih, Yavuz, Barbaros vb.) donanma eşliğinde tartışmalı sulara göndererek, Rum tarafının ruhsat verdiği bloklarda faaliyet göstermesine uluslararası hukuktan kaynaklanan hakları çerçevesinde engel olmuştur.

Türkiye’nin ayrıca, **deniz yetki alanı anlaşmazlıklarını uluslararası tahkime götürme** veya GKRY ile resmi müzakere yapma önerilerine, Kıbrıs meselesi çözülmeden ve KKTC tanınmadan yanaşması mümkün değildir. Bu şartlarda enerji iş birliği mümkün gözükmemektedir. GKRY, yeni müttefikler bulma yoluna gitmiş; Katar’ın devlet şirketi QP’yi bazı parsellerde ortak ederek ve EMGF’ye üye olup çok taraflılığı kullanarak, kendince avantaj yaratmaya çalışmıştır. Ancak **Türkiye** Libya ile yaptığı deniz sınırı anlaşması (2019) ve Libya’da askeri varlık tesis etmesi, Doğu Akdeniz’deki denklemleri değiştiren adımlardır. Türkiye-Libya Mutabakatı, Türkiye’ye Akdeniz’in ortasına kadar uzanan bir MEB şeridi kazandırmıştır. **Ankara bu anlaşmayla, EastMed boru hattı gibi Türkiye’yi by-pass eden projelerin kendi izni olmaksızın gerçekleştiremeyeceğini göstermiştir.**

Türkiye’nin Doğu Akdeniz stratejisinin bir diğer boyutu da **enerji transit merkezi olma vizyonudur**. Türkiye, coğrafi konumu sayesinde yıllardır Rusya, Hazar ve Orta Doğu doğal gazının Avrupa’ya iletiminde bir köprü işlevi görmektedir. TANAP, Mavi Akım, TürAkım gibi büyük boru hatları sayesinde Türkiye Anadolu’yu fiilen bir **enerji koridoru** haline getirmiştir. Doğu Akdeniz gazının da bu koridora dahil edilmesi, Ankara’nın uzun vadeli hedefi olarak belirecektir. **Ancak burada jeopolitik engeller devreye girmektedir:** İsrail-Türkiye boru hattının denizden

döşenmesi halinde GKRY'nin MEB'inden geçmesi kaçınılmazdır ve Kıbrıs sorunundan ötürü bu güzergâh sorunludur.

Türkiye'nin son dönemde izlediği siyaset, 2019-2020'de had safhaya çıkan Doğu Akdeniz geriliminin ardından diplomasiye ağırlık vermek yönünde gelişmiştir. 2021-2022 yıllarında Yunanistan ile istikşafi görüşmeler yeniden başlamıştır. Bu *taktik yumuşama*, Türkiye'nin Doğu Akdeniz enerji denklemine bir şekilde entegre edilmesinin bölge istikrarına hizmet edeceğini netlikle ortaya koymuştur.

Özetle, **Türkiye'nin Doğu Akdeniz stratejisi**, ulusal egemenlik iddiaları (Mavi Vatan), KKTC'nin haklarının savunulması, enerji merkezi olma hedefi ve bölgesel güç projeksiyonu gibi unsurların bileşiminden oluşmaktadır. Türkiye'nin onayı veya en azından katılımı olmaksızın Doğu Akdeniz gazını Avrupa'ya ulaştıracak en kestirme rotaların işletilmesi oldukça güçtür.

İsrail'in Bölgesel Stratejisi ve “Gerçek Amaçları”

İsrail, Doğu Akdeniz'de ortaya çıkan enerji fırsatlarını yalnızca ekonomik kazanç penceresinden değil, **jeopolitik ve stratejik** bir perspektiften değerlendirmektedir. 2010'larda keşfettiği büyük gaz sahaları (Tamar, Leviathan vb.) sayesinde İsrail, enerji ithalatçısı konumundan ihracatçı konumuna geçerek kendine **yeni bir diplomatik manevra alanı** açmaya çalışmıştır. Tel Aviv yönetimi, doğal gazı hem komşu ülkelere satıp onlarla bağlarını geliştirmek hem de Avrupa'ya ihracat yoluyla stratejik önemini artırmak istemiştir. Nitekim Ürdün ve Mısır ile milyarlarca dolarlık gaz anlaşmaları imzalayan İsrail, bu ülkelere enerji sağlayarak ekonomik bağımlılık ilişkileri tesis etmeye yöneldi. Özellikle Mısır ile kurulan mekanizma dikkat çekicidir: İsrail gazı, mevcut boru hatları ile Mısır'ın Sina'daki tesislerine ulaştırılıp LNG formunda Avrupa ve Asya'ya gönderilmektedir. Bu sayede İsrail, Avrupa'nın Rus gazına alternatif arayışında **kritik bir tedarikçi** olarak konum almaya çalışmaktadır.

İsrail'in enerji hamlelerinin belki de daha önemli boyutu, **bölgesel ittifak stratejisi** ile ilgilidir. Enerji, İsrail için bölgedeki izolasyonunu kırmamanın bir aracı haline geldi. 2010'lu yıllardan itibaren Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ile geliştirilen üçlü mekanizma, başlangıçta ortak askeri tatbikatlar ve siyasi istişareter şeklinde ortaya çıktı. Zamanla bu üçlü, **“Enerji Üçgeni”** olarak adlandırılan bir ekonomik ortaklığa da evrildi. İsrail-Yunanistan-GKRY arasında imzalanan anlaşmalar, Doğu Akdeniz'de doğal gaz arama, elektrik kablo bağlantıları (EuroAsia Interconnector gibi) ve hatta yenilenebilir enerji entegrasyonu projelerini kapsamaktadır. Bu **çok boyutlu ortaklık**, İsrail'e hem enerji ihracatında yeni bir rota, hem de Türkiye karşısında stratejik bir denge unsuru sağlamaktadır.

<https://www.offshore-energy.biz/euroasia-interconnector-gets-green-light-for-converter-station-in-cyprus/>

Örneğin, Kıbrıs'ın batısında İsrail yapımı hava savunma sistemlerinin konuşlanması, Türkiye açısından hava sahası takibi konusunda bir meydan okuma yaratırken İsrail'e Doğu Akdeniz'de ileri bir gözlem noktası kazandırmıştır. İsrail'deki güvenlik elitleri, bu tür yatırımların Türkiye'nin olası tepkilerini provoke ederek, uluslararası topluma karşı kendilerine meşruiyet zemini yaratabileceğini dahi hesaplamaktadır. Bir analiz, İsrail'in Güney Kıbrıs'ta askeri varlığını artırarak Türkiye'yi tepki vermeye kışkırtmak ve olası bir Türk sert tepkisini “bakın Türkiye agresif, biz meşru önlemler alıyoruz” şeklinde sunmak gibi bir diplomatik manevra planı güttüğünü öne sürmüştür. Bu, İsrail'in zaman

zaman kendi adımlarına karşı Türkiye’den gelen sert söylemleri uluslararası alanda kullanarak, **Türkiye karşıtı bir anlatı oluşturma çabasına** işaret etmektedir⁷.

İsrail’in “gerçek amaçları” kapsamında, Tel Aviv’in Doğu Akdeniz’deki hamlelerinin ardında birkaç katmanlı hedeften söz edilebilir:

- **Enerji Güvenliği ve Gelir Çeşitlendirmesi:** İsrail için Leviathan ve Tamar gibi sahalar, onlarca yıllık iç tüketime yetecek gaz sağlarken aynı zamanda ihracat geliri demektir. İsrail, bir yandan bu gelirle ekonomik gücünü artırmayı, diğer yandan kendini Avrupa için vazgeçilmez bir tedarikçi konumuna getirmeyi amaçlamaktadır. Bu sayede, uluslararası arenada (örneğin AB nezdinde) diplomatik nüfuzu artacak, kritik anlarda Avrupalıların desteğini almak kolaylaşacaktır. Nitekim Rusya’nın 2022’de Ukrayna’yı işgali sonrası Avrupa’nın enerji sıkıntısına düşmesi, İsrail-Mısır üzerinden Avrupa’ya LNG gönderilmesini stratejik bir fırsat haline getirdi. İsrail bu fırsatı değerlendirerek, kısa vadede spot piyasaya gaz satışı, orta vadede de kalıcı ihracat anlaşmalarıyla kendini Avrupa enerji güvenliğinin bir parçası haline getiriyor.
- **Bölgesel Entegrasyon ve İran’ı İzolasyon:** İsrail, geleneksel olarak düşmanlık yaşadığı Arap dünyasıyla son yıllarda normalleşme adımları atmış (Birleşik Arap Emirlikleri, Bahreyn ile Abraham Anlaşmaları 2020 vb.), enerji ve teknoloji gibi alanlardaki iş birlikleriyle kendini Orta Doğu coğrafyasının **meşru bir aktörü** haline getirmeye çalışmaktadır. Doğu Akdeniz’de Yunanistan ve Mısır’la kurduğu ortaklık, İsrail’in bölgesel izolasyonunu kırmasının bir uzantısıdır. Bu iş birlikleri, örtülü biçimde **Türkiye ve İran gibi rakiplerin nüfuzunu dengelemeyi** amaçlar niteliktedir. Özellikle İran tehdidine karşı İsrail, Yunanistan ve GKRY üzerinden AB ile daha yakın askeri bağlar kurmak istemektedir. Doğu Akdeniz’de Yunanistan ve GKRY’ye sağladığı savunma sistemleri, aynı zamanda İsrail’in muhtemel bir İran çatışmasında Akdeniz’de güvenli bir cephe hattı tesis etmesi anlamına gelir. Örneğin 2025 ortalarında (Haziran 2025’te) yaşandığı iddia edilen kısa süreli bir İsrail-İran çatışmasında, İsrail’in Güney Kıbrıs’ı hem vatandaşlarının tahliyesi hem de askeri lojistik için kullandığı rapor edilmiştir. Bu durum, İsrail’in Kıbrıs’ı **yarı-kalıcı bir ileri karakol** olarak değerlendirdiğini göstermektedir⁸.
- **Filistin ve Gazze Üzerindeki Kontrol:** İsrail’in gerçek amaçlarını tartışırken Filistin meselesini ayrı tutmak mümkün değildir. Doğu Akdeniz’deki doğal gaz yataklarının bir kısmı, Filistin’in hak iddia ettiği sularda bulunmaktadır. Bunların başında gelen **Gaza Marine** sahası, 1 trilyon fitküp (30 milyar m³) rezerviyle Filistin ekonomisi için potansiyel bir can simidi sayılır⁹. İsrail resmi olarak Gazze açıklarındaki bu saha üzerinde egemenlik iddiasında bulunmasa da fiilen gelişimini engelleyen güç olmuştur. 2000 yılında keşfedilen saha, 2000’ler boyunca British Gas tarafından işletilmeye çalışıldıysa da İsrail güvenlik endişelerini öne sürerek projeyi onaylamadı. Gerekçesi, 2007’den beri Gazze’yi yöneten Hamas’ın bu kaynaktan dolayı da olsa fayda sağlamasını istememesiydi. İsrail, ancak Ekim 2023 savaşı öncesinde –Hamas’ı devre dışı bırakacak şekilde– Filistin Yönetimi ve Mısır’ın da içinde olduğu bir konsorsiyuma Gazze gazını geliştirme izni vermiştir. Haziran 2023’te duyurulan bu anlaşma, 2026 gibi erken bir tarihte üretime başlamayı hedeflese de savaşla tüm planlar yine askıya alındı. Bu tablo, İsrail’in Filistin topraklarındaki enerji kaynaklarını bir baskı aracı olarak kullandığını gösterdi. İsrail’in aslında Gazze gazını kendi enerji denkleminin bir parçası haline getirerek Filistinlilerin ekonomik bağımsızlık imkanını sınırlandırdı. **Filistin Devleti’nin tanınmasının Gaza Marine’in geliştirilmesinin hukuki zeminini güçlendirdi.** Ve Filistin’e Doğu Akdeniz’deki boru hatlarından transit gelir talep etme imkânı dahi verdi. Kısaca İsrail, Filistin’in ekonomik olarak güçlenebileceği böyle bir adımı, kendi güvenlik ve siyasi endişeleriyle bağlantılı olarak bugüne dek bloke etmiştir. Bu da İsrail’in gerçek amaçları arasında **Filistin’in elini zayıf tutma** refleksinin halen güçlü olduğunu göstermektedir.

Diğer taraftan Filistin toprakları ve Doğu Akdeniz’deki enerji rezervleri dünya elitlerinin gözlerini diktikleri noktalardan biri. Ukrayna’nın madenleri, Venezuela’nın petrolü, İran’ın gazı gibi Gazze kıyılarındaki trilyonluk gaz rezervi de küresel yapıların önceliği.

“18 Haziran 2023’te İsrail, Gazze açıklarında bir gaz sahasının işletilmesi için ön onay verdi. İsrail Enerji Bakanlığı, Gazze’de deniz doğal gazı arama faaliyetleri için ihaleyi 2023 yılının Temmuz ayında açtı. Üç ay sonra, 7 Ekim 2023’te katliam başlatılacaktı. Kan oluk oluk akarken sivil halk, çoluk çocuk, hasta yaşlı demeden katledilirken bir soykırım süregiderken Netanyahu’nun Enerji Bakanı, 29 Ekim’de yani 7 Ekim’den üç hafta sonra altı şirketten oluşan iki konsorsiyuma 12 adet lisans verdi. Biri İngiliz BP, diğeri İtalyan ENİ enerji devi önderliğinde gaz arama izni içeren 12 lisans. Kısacası, Gazze kıyılarında ve Doğu Akdeniz’e uzanan trilyonluk doğal gaz rezervleri; ABD İngiliz ve İtalyan, İsrail ve bazı Arap ülkelerine ait şirketler arasında paylaşılıyordu. Paylaşımın içindekiler pay kavgasını sürdürürken dışarda kalan ülkeler de sesterini yükselttiler. Filistin halkını

⁷ <https://www.setav.org/en/experts-respond-israels-ambitions-on-the-cyprus-island>

⁸ <https://www.setav.org/en/experts-respond-israels-ambitions-on-the-cyprus-island>

⁹ <https://www.aa.com.tr/en/energy/energy-diplomacy/recognition-of-palestine-could-unlock-gaza-marine-gas-resources-experts/>

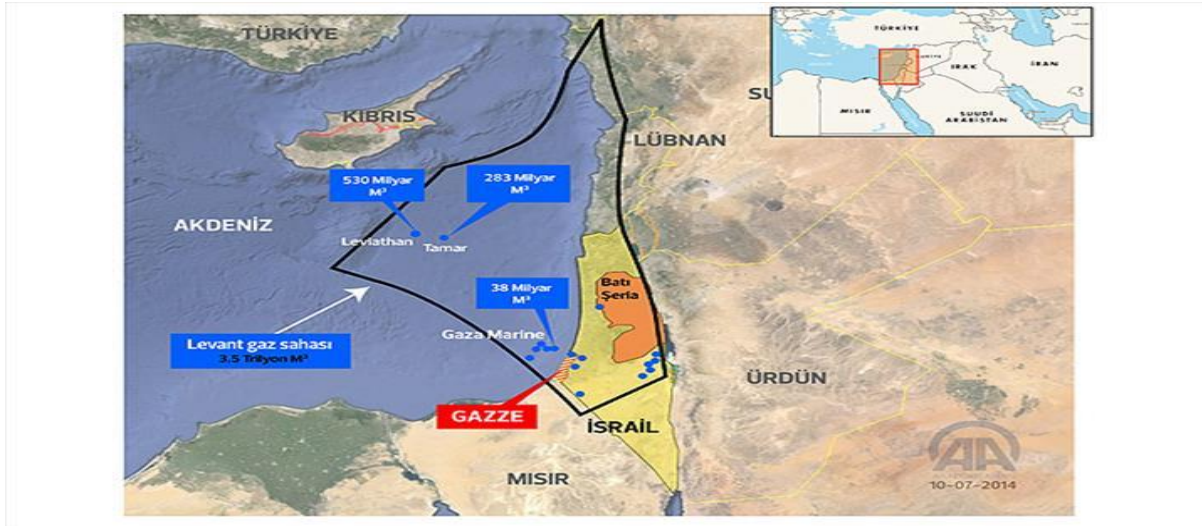
düşünüyor, katliama dur diyor gibi görünenlerin çoğu yeni paylaşımından pay almak istiyor. ABD bu arada Kıbrıs Rum Kesimi'nin kıyılarında doğal gaz ve petrol sondajına birlikte başladı. 280 adet İsrail şirketi Rum kesimine yerleşmiş durumda. ABD doğal gazının ticareti yapan bir şirket Rum kesiminde... Tıpkı GUAM, Amerika'nın SAMOA'sı, ABD VİRJİN Adaları gibi. Gazze'de karar verici konumda bir konseyden söz eden Trump, sömürge valiliğine Tony Blair'i getiriyor. Buradaki servetin yönetimi kendisinde ve ABD Enerji Bakanlığı'nda olacak. Hedef, tüm bölgeyi yeniden şekillendirmek, Mısır'ın, Ürdün'ün Suudi Arabistan'ın ama öncelikle Türkiye sınırından Mısır Sina yarımadasına kadar olan kıyı şeridinde Amerikan askeri ablukasını kurmak ve trilyonluk gaz rezervine el koymak"¹⁰.

- **İç Politika ve İdeolojik Faktörler:** İsrail'in bölgesel stratejisinin iç politika dinamiklerinden de bağımsız olmadığı söylenebilir. Son yıllarda İsrail siyasetinde güçlü hale gelen sağ koalisyonlar, Filistin meselesinde tavizsiz bir tutum benimseyerek yerleşim politikalarını sürdürürken, dış politikada da sertlik yanlısı bir çizgi izlediler. Başbakan Netanyahu, içeride yaşanan kutuplaşma ve protestolar (örneğin yargı reformu krizinde olduğu gibi) karşısında zaman zaman güvenlik gündemini öne çıkararak toplumsal birleştiriciliği sağlamaya çalıştı. Ekim 2023'teki Hamas saldırısı sonrası yaşanan savaş, başlangıçta ülke içinde bir kenetlenme yaratsa da savaşın uzaması Netanyahu yönetimine yönelik eleştirileri yeniden alevlendirdi. Bu durumda İsrail hükümeti, bölgesel ittifaklarını güçlendirmeyi ve **dış politika başarılarıyla içerde puan toplamayı** hedeflemektedir. Örneğin, Yunanistan ve GKRY ile yakın ilişkiler kurup Doğu Akdeniz'de "Türkiye'ye karşı cephe oluşturmak", Netanyahu hükümetine kendi tabanında ve bazı Batılı çevrelerde destek sağlayan bir politika olageldi. Ayrıca Körfez ülkeleriyle (BAE, Bahreyn, Suudi Arabistan) normalleşme ve iş birliği adımları da İsrail'de hükümetlerin dış başarı hikayesi olarak pazarladığı konular oldu. Tüm bunlar, İsrail'in gerçek amaçları tartışılırken **iç politik meşruiyet arayışının** da hesaba katılması gerektiğini göstermektedir.

Netice itibarıyla, İsrail Doğu Akdeniz stratejisini çok katmanlı bir plan çerçevesinde yürütmektedir: Enerji kaynaklarını ekonomik kazanca ve diplomatik kaldıraçlara dönüştürmek, bölgesel ittifaklarla Türkiye ve İran gibi rakiplerini dengelemek, Filistin üzerinde kontrolü sürdürmek ve iç politik arenada güçlü görünmek. Bu amaçlar, elbette resmî söylemde doğrudan dile getirilmese de bölgede atılan adımların analizinden ortaya çıkan **örtük hedefler** olarak değerlendirilebilir.

Filistin ve Gazze: Enerji Boyutu ve Türkiye'nin Yaklaşımı

Filistin meselesi, Ortadoğu politikasının ayrılmaz bir parçası olduğu kadar, Doğu Akdeniz enerji denkleminin de göz ardı edilemez bir boyutudur. **Gazze Şeridi**, coğrafi olarak Doğu Akdeniz'in Levant havzasında yer alır ve açıklarında önemli doğal gaz rezervlerine sahiptir. Bu rezervlerin sembolü haline gelen **Gaza Marine** sahasının 30-35 milyar metreküp gaz içerdiği saptanmıştır¹¹.

Gazze'de süren trajedi, enerji boyutuyla da Filistin halkını etkilemektedir. Halihazırda Gazze'nin elektriği büyük oranda dışarıdan gelen yakıtlara ve İsrail'den kısıtlı elektrik satın alımına bağlıdır. Gaza Marine işletilebilseydi, Gazze hem kendi elektriğini üretebilecek hem de belki ihraç ederek ekonomik kalkınma sağlayabilecekti. Savaşın yıktığı Gazze'yi yeniden inşa etmek için de bu gazın gelirine ihtiyaç olduğu aşikardır. Bir enerji uzmanının belirttiği gibi, "bu

¹⁰ <https://www.banuavar.com.tr/gazzenin-gazina-cokme-savasi/>

¹¹ <https://www.aa.com.tr/en/energy/energy-diplomacy/recognition-of-palestine-could-unlock-gaza-marine-gas-resources-experts>

saha Filistin’e güvenilir bir enerji kaynağı sağlayabilir ve Gazze’nin yeniden imarına finansman katkısı sunabilir”. Fakat güvenlik durumu belirsiz kaldıkça, bu umut ne yazık ki canlı tutulamıyor¹².

Türkiye, Filistin davasını uzun yıllardır dış politikasının öncelikli bir unsuru kılmış bir ülke olarak, Gazze’deki insani krizin en gür sesli savunucularından biri olageldi. Ankara, İsrail’in sert güç kullanımını uluslararası platformlarda eleştirirken, Filistinlilerin haklarına sahip çıkan bir diplomasi izledi. Bu tavır, Türk hükümetine bölge halkları nezdinde popülarite kazandırsa da İsrail ile ilişkilerde sık sık gerilime yol açtı. **Enerji boyutunda ise Türkiye, Filistin’i denklemde tutacak bazı girişimlerde bulundu.** Örneğin 2016’da Türkiye ile İsrail ilişkileri normalleşme yoluna girdiğinde, Türk tarafı Gazze’ye elektrik sağlama ve belki de ileride Gaza Marine’in geliştirilmesine katkı sunma isteğini dile getirmişti. Hatta Türkiye’nin devlet şirketi TPAO’nun bir gün Filistin sularında lisans alarak bu sahayı geliştirme ihtimali bile konuşuldu. Ancak şartlar olgunlaşmadığı için somut adımlar atılamadı. Yine de Türkiye, Filistin Yönetimi ve Katar gibi müttefikleriyle birlikte, Gazze halkının enerji ve insani ihtiyaçları konusunda zaman zaman proje önerileri getirmektedir (Gazze’ye yüzer elektrik santrali gönderme fikri vb.). Bu çabalar, **Türkiye’nin Filistin politikasının insani ve stratejik boyutunun bir uzantısıdır:** Ankara bir yandan Gazze’de yaşanan trajediyi hafifletmeye çalışırken, diğer yandan da Filistin meselesinde söz sahibi bölgesel aktör rolünü pekiştirmek istemektedir.

Özetle, Filistin meselesinin enerji boyutu, Gazze açıklarındaki rezervlerin akıbeti ve Gazze’nin yeniden imarı gibi unsurları kapsamakta; bu da Türkiye’nin bölge politikasıyla yakından ilişkilidir. Türkiye, Filistin yanlısı tutumunu sürdürdüresun, İsrail ve müttefikleri Filistin’i denklem dışı bırakan planlarını hayata geçirmeye çalışmaktadır. Bu çelişki, bölgesel strateji analizinin önemli bir boyutunu oluşturur ve çözülmediği takdirde Doğu Akdeniz’de kapsamlı bir iş birliği zemininin oluşmasını zorlaştırmaktadır.

Böylesi bir ortamda **Türkiye’nin konumu** hem güçlülük hem kırılganlık unsurlarını birlikte barındırır. Türkiye, jeostratejik pozisyonu, askeri yetenekleri ve enerjideki transit rolü sayesinde göz ardı edilemeyecek bir ülkedir. Doğu Akdeniz gazının Avrupa’ya en ekonomik ulaşım yolu Türkiye topraklarından veya karasularından geçmek durumundadır – ister mevcut boru hatlarına bağlanarak ister yeni hatlarla. Bu gerçeklik, Türkiye’ye bir **pazarlık kozu** sunmaktadır. Nitekim Türkiye’yi dışlama amaçlı görülen EastMed deniz altı boru hattı projesi ekonomik ve siyasi engellere takılmış, yaşayabilir olmadığı anlaşılmıştır. Bunun yerine Mısır üzerinden LNG sevkiyatı veya ileride Türkiye rotasının değerlendirilmesi gibi esnek modeller gündeme gelmektedir. Bu da Ankara’nın tezlerinde ne kadar haklı olduğunu göstermektedir: **Türkiye’siz denklem mümkün değildir.**

İsrail’in Kıbrıs Planı ve Türk Kesimi: “Poseidon’un Gazabı” Senaryosu

Kuzey Kıbrıs sınır hattında bir Türk gözlem kulesi; Türkiye ve KKTC bayrakları birlikte dalgalanıyor. Son dönemde İsrail medyasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ne (KKTC) dair dikkat çekici iddialar yer aldı. Özellikle **İsrail Hayom** gazetesinde yayımlanan bir köşe yazısı, KKTC’deki Türk varlığını İsrail için büyüyen bir güvenlik sorunu olarak tanımlayarak bölgede tansiyonu yükseltecek ifadelerle yer verdi. Uluslararası ilişkiler uzmanı **Shay Gal** imzalı bu yazıda, Türkiye’nin adadaki askeri ve istihbari varlığının ileride *“ciddi bir tehdit”* oluşturabileceği öne sürülerek *“gerekirse Türkler Kuzey Kıbrıs’tan çıkarılmalı”* denildi.

İsrail Hayom’daki İddialar ve “Poseidon’un Gazabı” Senaryosu

Shay Gal’ın **29 Temmuz 2025** tarihli makalesi, *“Kuzey Kıbrıs sadece Rumların değil, İsrail’in de sorunudur”* başlığını taşıyordu. Gal, 1974’ten bu yana adanın kuzeyinde süregelen Türk askeri varlığının artık sadece Türkiye-Yunanistan eksenli bir mesele olmaktan çıktığını, fiilen **İsrail’in ulusal güvenliğini de ilgilendiren** bir sorun haline geldiğini savundu. Makalede Türkiye’nin KKTC’yi yıllar içinde bir *“ileri askeri istasyon”* haline getirdiği, bölgede **Silahlı İnsansız Hava Araçları (SİHA)**, uzun menzilli füze sistemleri ve elektronik istihbarat (SIGINT) altyapısı konuşlandığı iddiaları yer aldı. Özellikle **Bayraktar TB2** ve **Akıncı SİHA**’ların *Geçitkale/Lefkoniko* üssünde bulundurulduğu, bu araçların ve adadaki **ATMACA gemisavar füzeleri** ile **Tayfun balistik füzelerinin** İsrail’in açık deniz enerji tesislerini ve hatta ülke topraklarını tehdit edebilecek menzile ulaştığı öne sürüldü¹³.

Gal’ın yazısında en dikkat çekici öneri, **İsrail, Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’nin (GKRY)** koordinasyonu ile olası bir **askerî müdahale planı** hazırlanması yönündeydi. *“İsrail’in rolü veya arzusu Kuzey Kıbrıs’ı kurtarmak değildir. Ancak tehdidin kritik eşiğe ulaşması halinde stratejik duruşumuz değişmelidir”* diyen yazar, şartlar oluşursa üçlü bir operasyon planının devreye sokulabileceğini belirtti. Bu **acil durum planına** mitolojik bir isimle **“Poseidon’un Gazabı”** denilebileceğini yazdı. Söz konusu senaryonun ana hatları şu şekilde özetlendi:

- **Hava ve Deniz Üstünlüğü:** Türkiye’nin anavatanından KKTC’ye yapacağı muhtemel askerî takviyelerin engellenmesi, ada çevresinde İsrail-Yunanistan üstünlüğünün sağlanması.

¹² <https://www.aa.com.tr/en/energy/energy-diplomacy/recognition-of-palestine-could-unlock-gaza-marine-gas-resources-experts>

¹³ <https://haberkibris.com/israilli-yazar-turkler-kuzey-kibristan-cikarilmali-1200-2025-07-30>

Nitekim Türk basını da İsrail Hayom'daki planı bir “*kurgu/fantezi*” olarak tanımlamış, “*PlayStation oyunu senaryosu*” benzetmesiyle dalga geçilmiştir. Ancak burada önemli olan, İsrail-Yunanistan-GKRY üçlüsünün Doğu Akdeniz’de Türkiye’ye karşı **stratejik iş birliğini derinleştirdiği** gerçeğidir. Bu da Ankara açısından ciddiye alınması gereken bir gelişmedir.

Bölgedeki Gerilim ve İsrail’in Odaklandığı Adımlar

İsrail Hayom’da çıkan analiz, **İsrail ile Türkiye arasındaki jeopolitik rekabetin** Kıbrıs üzerinden yeni bir boyuta taşınabileceğinin sinyalini vermektedir. Aslında 2020’lerden itibaren Doğu Akdeniz’de iki ülkenin farklı kamplarda pozisyon aldığını görmekteyiz: İsrail, Mısır, Yunanistan ve GKRY arasında enerji ve savunma eksenli yakınlaşma yaşanırken; Türkiye ise **Doğu Akdeniz Gaz Forumu dışında bırakılmasına** tepki göstermiş, *Mavi Vatan* doktriniyle deniz haklarını savunmaya girişmiştir. Kıbrıs konusu, bu satranç tahtasında kritik bir kare olarak öne çıkmaktadır.

İsrail’in son dönemde **Güney Kıbrıs Rum Kesimi ile askeri ve istihbarat iş birliğini yoğunlaştırdığı** biliniyor. Rum Savunma Bakanı’nın ifadeleriyle, “*İsrailliler 3 dakika içinde Kıbrıs’ta olabilir; ülkemizdeki üsleri kullanmada onlara ayrıcalık tanınacak*” sözleri bu yakınlığın göstergesidir. Nitekim İsrail Hava Kuvvetleri ve özel birlikleri zaman zaman GKRY topraklarında ortak tatbikatlar düzenlemekte, **Baf’taki hava üssünü** kullanım imkânları tartışılmaktadır. Yine İsrail’in son yıllarda GKRY’ye bazı savunma sistemleri (örneğin insansız hava araçları veya radar sistemleri) sattığı ve teknik destek sağladığı haberleri mevcuttur. Bu adımlar, İsrail’in *dolaylı olarak* Kıbrıs’ın kuzeyindeki Türk varlığını çevreleme ve izleme stratejisinin parçaları olarak görülebilir.

Öte yandan İsrail, **KKTC kaynaklı tehdit iddialarını uluslararası platformlarda gündeme getirmeye** başlamıştır. Özellikle Hamas’ın finansal ağları veya İran bağlantılı hücrelerin KKTC’de faaliyet gösterdiği yönündeki İsrail istihbarat bulguları, Batılı müttefiklerle paylaşılmakta ve KKTC’nin “*terörle mücadele zaafiyeti olan bir kara delik*” olarak tanıtılmasına çalışılmaktadır. Bu, İsrail’in ileride KKTC’ye yönelik muhtemel bir hamle için **uluslararası zemin hazırlama** çabasının parçası olabilir.

Bölgeye baktığımızda, **Doğu Akdeniz’de yeni bir gerilim hattının şekillendiği** söylenebilir. İsrail’in bu çıkışı, Türkiye ile arasındaki sorunlara Kıbrıs faslını da eklemiştir. Zaten halihazırda **Gazze, Suriye, Libya ve enerji** konularında farklı cephelerde bulunan iki ülke, şimdi Kıbrıs meselesinde de karşıt konumlara yerleşmektedir. Bu durum, diplomatik temaslarda ve uluslararası platformlarda karşılıklı ithamların artmasına yol açabilir.

Sonuç

İsrail Hayom’da ortaya atılan KKTC senaryosu, bölgede mevcut fay hatlarını biraz daha belirginleştiren bir çıkış oldu. “*Poseidon’un Gazabı*” adıyla anılan olası operasyon planı, şimdilik kâğıt üstünde agresif bir düşünce deneyi olarak kalmakla birlikte, Türkiye tarafının hassasiyetlerini gözler önüne sermiştir. Bu tür bir askeri müdahale ihtimali reel-politik açıdan uzak olsa da **tarafaların algı düzeyinde yeni bir gerilimin tohumları** atılmış durumdadır. İsrail, Türkiye’nin Kuzey Kıbrıs’taki varlığını kendi güvenliğine yönelik potansiyel bir tehdit olarak uluslararası topluma anlatma arayışına girmiş görünmektedir. Türkiye ve KKTC ise bu söylemi kesin bir dille reddederek adadaki Türk varlığının **vazgeçilmez bir istikrar unsuru** olduğunu savunmaya devam edecek.

Kıbrıs ve Doğu Akdeniz ekseninde şekillenen enerji mücadelesi, sadece bir bölgesel anlaşmazlıklar dizisi değil, aynı zamanda Ortadoğu’nun geniş stratejik satranç tahtasının bir parçasıdır. Bu raporda ele alındığı üzere, doğal gaz keşiflerinin yol açtığı beklentiler ilk başta barış ve iş birliği umutlarını artırsa da uzun süredir çözümsüz kalan siyasi ihtilaflar nedeniyle tam tersi sonuçlar da doğurmuştur. **Türkiye’nin Kıbrıs’taki ve Doğu Akdeniz’deki menfaatleri**, tarihsel bağların (1974 Kıbrıs olgusu), milli güvenlik endişelerinin (Mavi Vatan savunusu) ve ekonomik çıkarların (enerji hub’ı olma hedefi) iç içe geçtiği bir bütünlük arz etmektedir. Ankara, bu çıkarları korumak için zaman zaman sert güç kullanmaktan çekinmemiş, zaman zaman da diplomasiyi öne çıkararak uzlaşma arayışına girmiştir.

İsrail, Yunanistan ve GKRY’nin oluşturduğu karşı cephe ise kendi perspektifinden güvenlik ve egemenlik çıkarlarını savunurken, fiilen Türkiye’yi dengelemeyi amaçlayan bir ittifaka dönüşmüştür.

Ancak Türkiye’siz bir Doğu Akdeniz denkleminde kalıcı denge kurmanın zor olduğu yaşanan tecrübelerle anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, **Türkiye’nin Kıbrıs ve Doğu Akdeniz’deki menfaatlerini koruması**, geniş Ortadoğu stratejisi içinde akılcı, sabırlı ve çok yönlü bir politika yürütmesine bağlıdır.

Şu an için Doğu Akdeniz’de sular durulmasa da uzun vadede **kazan-kazan senaryolarına** yönelmek herkesin menfaatinedir. Doğal gaz, tükenebilir bir kaynaktır ama barış ve iş birliği ortamı sağlanırsa yerini yenilenebilir projelere, elektrik ticaretine ve ortak refah girişimlerine bırakabilir. Türkiye, Kıbrıs’ta ve Doğu Akdeniz’de kendi çıkarlarını merkeze alan bir strateji izlerken, bölgesel barış ve istikrara hizmet edecek açılımlarla bu çıkarları tahkim etmelidir.

Doğu Akdeniz’de enerji kaynakları etrafında şekillenen mücadele, ekonomik çıkarların çok ötesinde jeopolitik bir satranç tahtasına dönüşmüştür. Bölgedeki doğalgaz rezervlerinin paylaşımı ve güzergâh seçimi, devletlerin deniz yetki alanı egemenliklerini, askeri konuşlanmalarını ve diplomatik ittifaklarını doğrudan etkilemektedir. Türkiye’nin Mavi Vatan eksenli kararlı duruşu ile İsrail-Yunanistan-GKRY hattındaki yakın iş birliği arasında süregelen gerilim, tarafları zaman zaman sert güç kullanımını içeren senaryoları dillendirme noktasına getirmiştir. "Poseidon’un Gazabı" gibi harp oyunu niteliğindeki kurgular, fiiliyata dökülmese bile, Doğu Akdeniz enerji jeopolitiğinin ne derece kırılğan ve militarize bir yapıya evrildiğini gözler önüne sermektedir. Bu şartlar altında, bölge ülkelerinin uluslararası hukuka dayalı çok taraflı çözümler ve diplomatik uzlaşi mekanizmaları geliştirmesi hem enerji güvenliğinin sürdürülebilmesi hem de uzun vadeli bölgesel istikrarın sağlanması açısından hayati önem taşımaktadır.

Kaynaklar:

1. Krane, Jim. “Gas and Geopolitics in the Eastern Mediterranean.” **Arab Center Washington DC**, Oct. 1, 2025: Doğu Akdeniz’deki doğal gaz keşiflerinin bölge politikalarına etkisini kapsamlı biçimde irdeleyen analiz arabcenterdc.org.
2. **Arab Center DC raporu** (2025): Türkiye ile Kıbrıs arasındaki deniz yetki alanı ihtilafları ve enerji rekabeti üzerine – Türkiye’nin GKRY’yi tanınamaması ve Türk donanmasının sondaj engelleme faaliyetleri ayrıntılı şekilde ele alınmıştır arabcenterdc.org.
3. **Arab Center DC raporu** (2025): EMGF’nin Türkiye’yi dışlamasının etkileri ve Türkiye’nin “veto oyuncusu” rolü – ABD’nin arabuluculuk mesajları ve Türkiye’nin 2019-2020 sonrası daha pragmatik tutumu vurgulanmaktadır arabcenterdc.org.
4. Sürreya, E. “War in Gaza hampers gas pipeline projects in the region.” **Global Affairs, Univ. of Navarra**, Nov. 2023: Gazze savaşı nedeniyle Doğu Akdeniz’deki boru hattı planlarının ve Gaza Marine sahasının akıbetine dair değerlendirmeler en.unav.edu.
5. Sürreya, E. (2023): EastMed boru hattının ABD desteğini kaybetmesi, Türkiye-Libya anlaşması ve İsrail-Türkiye gaz görüşmelerinin arka planı hakkında bilgi vermektedir en.unav.edu.
6. Sürreya, E. (2023): Gazze savaşı nedeniyle enerji fiyatlarının dalgalanması, İsrail’in Lübnan’la deniz anlaşmasını askıya alma ihtimali ve Kıbrıs’ın İsrail’le enerji ortaklığına dair güncel bilgiler en.unav.edu.
7. SETA Analizi – Düz, Sibel (ed.). “Israel’s Ambitions on the Cyprus Island.” 26 Eylül 2025: İsrail-Yunanistan-GKRY ekseninin askeri-istihbari derinliği ve İsrail vatandaşlarının GKRY’de mülk edinme yoluyla nüfuz artırma stratejisi tartışılmaktadır setav.org.
8. Yükselen, H. (SETA, 2025): İsrail’in GKRY’ye konuşlandığı Barak MX hava savunma sisteminin Türkiye’ye karşı sağladığı erken uyarı avantajı ve İsrail’in Türkiye’yi provoke ederek diplomatik manevra arayışı iddiası setav.org.
9. Caner, M. (SETA, 2025): İsrail-İran gerginliğinin Kıbrıs’a yansıması, İsrail’in Güney Kıbrıs’ı operasyon üssü olarak kullanma pratikleri ve Türk tarafında “KKTC’de Hamas-İran bağlantısı” iddialarının analizi setav.org.
10. Rettig, Elai. “The Syrian Pipeline Game: How Turkey’s Plans Affect Israel’s Regional Ambitions.” **BESA Center**, Jan. 13, 2025: Suriye’de Esad sonrası dönemde canlanabilecek enerji projelerinin (Katar-Türkiye boru hattı gibi) İsrail’in Doğu Akdeniz’deki çıkarlarına muhtemel etkileri anlatılıyor besacenter.org.
11. Rettig (2025): Katar’ın Doğu Akdeniz’deki yatırımları (Mısır ve Kıbrıs’ta) ve bunların Türkiye-GKRY çekişmesine etkisi – ayrıca Gazze savaşı uzarsa Körfez ülkelerinin Türkiye rotasına yönelebileceği uyarısı besacenter.org.
12. Ellis, Alicia & Hodge, Jeremy. “Assad’s Fall and the Qatari Gas Pipeline: A Risky Bet or Potential Source of Relief?” **Small Wars Journal**, Feb. 5, 2025: Esad rejiminin devrilmesi halinde Katar-Türkiye boru hattının yeniden gündeme gelmesi ve bu projenin AB enerji güvenliği ile Çin’in LNG piyasasındaki rolüne etkileri analiz ediliyor smallwarsjournal.com.
13. Şengül, Ebru. “Recognition of Palestine could unlock Gaza Marine gas resources: experts.” **Anadolu Ajansı (AA)**, 29 Ağustos 2025: Filistin devletinin tanınmasının Gaza Marine sahasının geliştirilmesine hukuki zemin hazırlayacağı ve İsrail’in bugüne dek bu projeyi güvenlik gerekçesiyle engellediği uzman görüşleriyle aktarılıyor aa.com.tr.
14. Şengül (2025): Gaza Marine sahasının keşfi, rezerv büyüklüğü, BG Group’un ilk girişimleri ve 2023’te Mısır-İsrail-Filistin konsorsiyumu aracılığıyla gelişim izni alması fakat 7 Ekim 2023 çatışmalarıyla sürecin askıya alınması detaylandırılıyor aa.com.tr.
15. Krane, Jim (2025) – **Arab Center DC raporu**: Doğu Akdeniz gazının bölgedeki çatışmaları bitirmek bir yana bazı durumlarda daha da körüklediği, özellikle EMGF’nin Türkiye ile gerilimi artırdığı vurgulanıyor arabcenterdc.org.
16. Krane (2025): 2022’deki İsrail-Lübnan deniz sınırı anlaşmasının önemi ve ardından 2024’te Hizbullah-İsrail gerginliği nedeniyle Lübnan’daki arama çalışmalarının duraksadığı bilgisi arabcenterdc.org.
17. Sürreya, E. (2023) – **Univ. of Navarra analizi**: Türkiye’nin Kasım 2019’da Libya ile imzaladığı deniz yetki anlaşmasının perde arkası ve Yunanistan-GKRY cephesinde yarattığı rahatsızlık, ayrıca Türkiye’nin Libya’ya asker göndererek anlaşmayı sahada desteklediği bilgisi (en.unav.edu).